

Oponentský posudek diplomové práce

Oponent: PhDr. Lukáš Linek

Autorka diplomové práce: Eva Srnová

Název: Zájmová skupina Svaz měst a obcí ČR v procesu veřejné politiky ČR

Struktura práce

Předkládaná práce se věnuje výzkumu zájmové skupiny Svaz měst a obcí ČR (SMO ČR). Text je postaven na empirické analýze zdrojů, struktury a činnosti Svazu a trochu neorganicky i důvodům, proč odešly malé obce ze Svazu a založily konkurenční Sdružení místních samospráv ČR (SMS ČR). Diplomová práce má 7 částí textu, jež jsou logicky seřazeny od úvodu do problému, přes představení metodologie výzkumu a teorie, tři kapitoly analýz až po závěr.

Cíle práce

Autorka si klade dva cíle, které spolu dostatečně nesouvisejí, nicméně nesnaží se vůbec čtenáře přesvědčit, proč by měl číst takto poskládaný text. Autorka chce zaprvé vyřešit otázku, jakou organizací SMO ČR je, a zadruhé to, jakým výzvám čelí, především z hlediska vzniku konkurenční zájmové organizace (SMS ČR). Tyto cíle řeší se střídavými úspěchy.

První otázka je řešena v kontextu dvou základních typů organizace kolektivní nevolební participace: zájmová skupina a sociálního hnutí. Otázka, zda je SMO ČR zájmovou skupinou či hnutím je nicméně hodně triviální a není pochyb, že autorka dochází k závěru, že je zájmovou skupinou. Autorka uměle vytváří napětí tím, že považuje ustavení Svazu v roce 1907 jako důsledek spontánního hnutí obcí.¹ Selektivně využívá Dianiho definici sociálního hnutí, z níž si vybírá pouze koncepty sdílených hodnot a společné identity (nikoli však charakteristiky jako účast na konfliktech, neformální interakce či struktura hnutí). Na základě toho hovoří o tom, že když se v roce 1907 sešli zástupci měst a uskutečnili první Sjezd českých měst, jednalo se o sociální hnutí (strana 23). Jak to? Kvůli této selektivitě ve vztahu k Dianiho definici jí navíc – jak sama upozorňuje „paradoxně“ – vychází, že současný SMO ČR „se podobá starým sociálním hnutím“ a zároveň že je „advokačně servisní vzájemně prospěšnou organizací“ (strana 26).

Druhá otázka je řešena v kontextu efektivity/optimálnosti činnosti SMO ČR. Zde autorka využívá rozhovorů s pracovníky a členy SMO ČR a SMS ČR, které následně využívá pro SWOT analýzu. Neznám přesně žánry diplomových prací, které jsou na Katedře veřejné a sociální politiky akceptovány či dokonce vyžadovány, nicméně zahrnutí SWOT analýzy nepovažuji za přiměřený akademickému studiu veřejné a sociální politiky. Práce totiž vyznívá jako studie zpracovaná pro SMO ČR. Kromě žánru tato část trpí řadou nedostatků ohledně práce s prameny (viz dále).

Další výtky

V textu se objevuje řada normativních hodnocení, u nichž nevíme, kde jsou zakotveny. Například hned na straně 3 se dozvíme, že SMO ČR „má POZITIVNÍ efekt na rozhodování volených činitelů“. Na straně 33 zase autorka hovoří o „PARAZITOVÁNÍ nečlenských obcí na výdobytcích Svazu“. Prosím? Zní to jako z Rudého práva... To je jazyk odborné publikace? Nebo spíše jazyk lobbyisty zájmové skupiny, který hájí činnost své organizace před členy? V obdobném duchu je často vidět, že autorka přebírá argumentaci aktérů a vydává

¹ Přecházím skutečnost, že historie sdružování samospráv je čerpána pouze z brožury SMO ČR pro zastupitele...

je za vlastní tvrzení. Například na straně 8 zjišťujeme, že Svaz ročně obdrží cca 200 legislativních návrhů, z nichž jen za rok 2008 jich bylo 60 pro obce a města KLÍČOVÝCH. Význam slova klíčové se ztrácí: jak může být minimálně jeden zákon týdně klíčový pro obce? Když je klíčové skoro všechno, přestává to být klíčovým... Nejedná se spíše o to, že autorka převzala argumentaci pracovníků SMO ČR, kteří musí svou činnost vykazovat před svými členy? Může se sice zdát, že se jedná o slovíčkaření, nicméně tyto příklady poukazují na to, že takováto práce s prameny je pro danou práci běžná.

Teoreticky je práce nedostatečně ukotvená. Teorie zájmových skupin je z velké části založena na učebnici americké politiky od Kennetha Jandy a textu Davise a Wurthe. K zajímavému paradoxu dochází na straně 14, kdy autorka dává do kontrastu Kotlasovu reprodukci typologie zájmových skupin od Davise s Wurthem a původní typologii Davise a Wurthe. Uvedení odstavce slovy „další klasifikaci nabízí...“ naznačuje, že autorka nedostatečně pochopila reprodukovanou teorii, resp. typologizaci zájmových skupin. Obdobně jsou nepochopitelné věty typu: „Problém černého pasažéra popsal Mancur Olson u teorie veřejné volby“. Navíc Olson je reprodukován z diplomové práce brněnského studenta (sic!). Co je to „majoritní teorie demokracie“ (strana 19)? Při definování zájmových skupin autorka směšuje zájmové skupiny s neziskovým sektorem, s velkou pravděpodobností na základě studie Friče a Goulliho, a vyvozuje z toho nepřesné závěry (například ohledně postoje Václava Klause k zájmovým skupinám).

Fungují ve SMO ČR zastupitelé, jak uvádí na straně 27 autorka, nebo spíše starostové? Samozřejmě, že starostové. Faktické omezení členství v SMO ČR na starosty bývá kritizováno, především opozičními zastupiteli obcí (viz spory o pravomoci starosty a zastupitelstva při projednávání zákona o obcích v letech 1999-2001).

Formální znaky práce

Text práce je relativně čtivý a dobře strukturovaný.

Hodnocení

Na práci je vidět snaha o pochopení problému. Celkově slabší teoretické zázemí práce způsobuje to, že vyznívá velmi ploše a banálně. Chvilkami ztrácí podobu odborného textu a sklouzává do hodnocení činnosti zájmové skupiny SMO ČR na základě nevyslovených normativních principů. Práce se zároveň často dostává mimo akademický žánr do oblasti „aplikované vědy na zakázku“.

Tuto diplomovou práci z výše uvedených důvodů sice **doporučuji k obhajobě, navrhuji ale hodnocení dobře.**